

Araştırma Makalesi/ Research Article

*Geliş Tarihi / Received:*06.05.2025

*Kabul Tarihi / Accepted:*20.09.2025

Arpacık, Z., Türkmen, S., Kiremitçi Canıöz, E. (2025). Sosyal Medya fenomenlerinin suçlarını meşrulaştırmanın psikolojik etkileri: Nomofobi ve sosyal medya kullanımının rolü. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(26), 33-48. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1691922>

**SOSYAL MEDYA FENOMENLERİNİN SUÇLARINI MEŞRULAŞTIRMANIN
PSİKOLOJİK ETKİLERİ: NOMOFOBİ VE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ
ROLÜ¹**

Zeynep ARPACIK², Sılanur TÜRKMEN³, Elvan KİREMİTÇİ CANIÖZ⁴

ÖZ

Sosyal medya, bireylerin günlük yaşamında önemli bir yer tutmakta ve maruz kalınan içerikler psikolojik süreçleri etkilemektedir. Sosyal medya fenomenlerinin suç içeren davranışlarının meşrulaştırılması, bireylerin psikolojik iyi oluşu ve yaşam doyumunu etkileyebilir. Bu çalışma, suçu meşrulaştırmanın psikolojik iyi oluş ve yaşam doymu üzerindeki etkisini; nomofobi ve sosyal medya kullanımının bu ilişkideki düzenleyici rolünü incelemektedir. 18-55 yaş aralığındaki 274 katılımcıdan çevrimiçi olarak veri toplanmıştır. Katılımcılara manipülasyon metni sunulmuş, ardından Demografik Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş, Yaşam Doyumu ve Nomofobi ölçekleri uygulanmıştır. Veriler Jamovi 2.6.26 programı ile analiz edilmiştir. Bulgular, suçu meşrulaştırmanın psikolojik iyi oluş, yaşam doymu ve nomofobi üzerinde anlamlı farklılıklar yarattığını göstermektedir. Ayrıca sosyal medya kullanımının bu değişkenler üzerindeki etkisi anlamlı bulunmuştur. Sonuçlar, sosyal medya fenomenlerinin suç davranışlarına ilişkin literatüre katkı sağlamaktadır.

AnahtarKelimeler: Nomofobi, Psikolojik iyi oluş, Sosyal medya kullanımı, Suçu meşrulaştırma, Yaşam doymu.

**THE PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF LEGITIMIZING SOCIAL MEDIA
INFLUENCERS'S CRIMES: THE ROLE OF NOMOPHOBIA AND SOCIAL MEDIA
USE**

ABSTRACT

Social media occupies a significant place in individuals' daily lives, and the content they are exposed to directly influences their psychological processes. The legitimization of criminal behaviors exhibited by social media influencers may affect individuals' psychological well-being and life satisfaction. This study examines the impact of legitimizing crime on psychological well-being and life satisfaction, as well as the moderating roles of nomophobia and social media use in this relationship. Data were collected online from 274 participants aged between 18 and 55. Participants were presented with a manipulation text, followed by the administration of a Demographic Information Form, the Psychological Well-Being Scale, the Life Satisfaction Scale, and the Nomophobia Scale. The data were analyzed using Jamovi version 2.6.26. The findings revealed significant differences in psychological well-being, life satisfaction, and nomophobia depending on the legitimization of crime. Moreover, social media use was found to have a significant effect on these variables. The results are expected to contribute to the literature regarding the criminal behaviors of social media influencers, a relatively new area of research.

Keywords: Legitimization of crime, Life satisfaction, Nomophobia, Psychological well-being, Social media use.

¹ Bu çalışma, 22. Ulusal Psikoloji Kongresi (2025) kapsamında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, zeyneparpck72@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0004-0493-2304>

³ Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, silanurturkmen28@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0001-0898-330X>

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, kiremitci.elvan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4733-4780>

Giriş

Sosyal medya platformları dijitalleşmenin son yıllarda ivme kazanmasıyla birlikte, bireylerin gündelik yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Sosyal medya, yalnızca bilgi paylaşımı ve iletişim aracı olmaktan çıkarak bireylerin düşüncelerini, tutumlarını ve davranışlarını şekillendiren güçlü bir kültürel ve psikolojik alan hâline gelmiştir (Kaplan ve Haenlein, 2010). Bu dönüşüm, yeni meslek gruplarının da doğmasını sağlamış ve sosyal medya fenomenliği (influencer olmak), geniş kitleler üzerinde etki gücü olan bir toplumsal meslek olarak öne çıkmıştır (Abidin, 2016). Fenomenler, sahip oldukları takipçi kitlesi sayesinde yalnızca ürün tanıtımı yapmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal normların yeniden üretilmesinde de belirleyici roller üstlenmektedir (Marwick, 2015). Ancak son yıllarda bazı sosyal medya fenomenlerinin etik dışı ya da yasa dışı eylemlere karıştığı olaylar, bu kişilere duyulan güveni ve rol model olma statülerini sorgulanır hâle getirmiştir. Fenomenlerin suça karışmasına rağmen takipçi sayılarının artması ve içeriklerinin olumlu tepkiler alması, bireylerin bu davranışlara karşı duyarsızlaşabileceğini ve bu kişileri meşrulaştırabileceğini düşündürmektedir. Özellikle Festinger'in (1957) Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı da bu süreci anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu kurama göre, bireyler benimsedikleri inançlarla çelişen davranışlarla karşılaştıklarında psikolojik bir rahatsızlık (uyumsuzluk) yaşarlar ve bu rahatsızlığı azaltmak için tutumlarını ya da inançlarını değiştirirler. Sosyal medya fenomenlerinin suça karışması, onları olumlu algılayan takipçilerin bu bilişsel uyumsuzluğu yaşamasına neden olabilmektedir. Takipçiler bu uyumsuzluğu azaltmak için ya fenomenin davranışını küçümseyerek ya da davranışı mazur görerek, yaşadıkları durumu yeniden anlamlandırma yoluna gidebilmektedir (Marwick ve Boyd, 2011). Bu süreç ile fenomenin işlediği suç, bireylerin zihinsel yapısında meşrulaştırılmış hâle gelir.

Suç meşrulaştırma süreci, Bandura'nın (1990) Ahlaki Meşrulaştırma Kuramı ile de açıklanabilir. Kurama göre bireyler, kendi değer sistemleriyle çelişen etik dışı davranışları içsel çatışmaya girmeksizin sürdürebilmek için çeşitli meşrulaştırma stratejileri kullanabilirler. Bu stratejiler sorumluluğu başkasına yükleme, eylemin sonuçlarını küçümseme, ya da eylemin daha yüce bir amaca hizmet ettiği algısını yaratma gibi bilişsel yollarla gerçekleştirilmektedir. Sosyal medya fenomenlerinin etik dışı ya da yasa dışı davranışları, takipçileri tarafından bu yollarla haklılaştırılabilir. Bandura'nın (1990) Ahlaki Meşrulaştırma Kuramı, bireylerin etik dışı davranışları çeşitli gerekçelerle haklılaştırarak içsel çatışmadan kaçınabildiğini öne sürmektedir. Sosyal medyada bu durum, suç içeren davranışların başarı öyküsü olarak sunulmasına ve olumlu algılanmasına yol açabilmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçları meşru görme eğiliminin, onların psikolojik iyi oluş düzeyleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamını anlamlı ve bir amaca bağlı olarak sürdürmesini tanımlayan bir kavramdır (Ryff ve Singer, 2008). Ryff' in modelinde yer alan özerklik, çevresel hâkimiyet, kişisel gelişim ve yaşam amacı gibi alt boyutlar; bireylerin dışsal etkilere karşı ne ölçüde dirençli olduğunu belirlemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin, sosyal medyada maruz kaldıkları etik dışı içerikleri daha eleştirel değerlendirebildikleri ve bu tür davranışlara karşı daha düşük meşrulaştırma eğilimi

gösterebildikleri düşünülmektedir (Diener ve Seligman, 2002). Psikolojik iyi oluş düzeyi ile benzer olarak yaşam doyumunun da suçu meşrulaştırmayı etkileyeceği beklenmiştir.

Yaşam doyumunu, bireyin yaşamını genel olarak nasıl değerlendirdiğine ilişkin bilişsel bir yargıdır (Diener vd., 1985). Yaşam doyumunu yüksek bireylerin etik dışı davranışlara karşı daha az hoşgörülü olduğu ve bu tür içeriklerden daha az etkilenebileceği görülmüştür (Sönmez Benli ve Yıldırım, 2017). Dolayısıyla, sosyal medya fenomenlerinin suça yönelik davranışlarının meşrulaştırılmanın yaşam doyumunu üzerinde etkisi olacağı düşünülmektedir.

Sosyal medyayla olan ilişkisi bağlamında değerlendirilen nomofobi (no mobile phone phobia), bireylerin cep telefonundan uzak kalma korkusu olarak tanımlanmakta ve günümüz dijital çağında yaygın bir psikolojik sorun teşkil etmektedir (King vd., 2010). Nomofobi düzeyi yüksek bireyler, sosyal medya ile sürekli bir bağ içinde olma eğilimindedirler. Bu durum bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin zayıflamasına neden olabilmektedir (Yıldırım ve Kişioğlu, 2018). Dolayısıyla, nomofobi düzeyi yüksek bireylerin sosyal medya fenomenlerinin etik dışı davranışlarına karşı daha toleranslı olabileceği ve bu davranışları meşrulaştırmaya daha yatkın olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda nomofobi, fenomenlerin suça yönelik davranışlarını meşrulaştırma durumunun psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinde düzenleyici bir rol oynayabilir. Ayrıca, bu etkide sosyal medya kullanma veya kullanmamanın belirleyici olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, sosyal medya kullanım durumu, bireyin sosyal medya platformlarını ne sıklıkla ne amaçla ve hangi içeriklerle etkileşim kurarak kullandığını ifade etmektedir (Andreassen ve vd., 2017). Bu kullanım, bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçlerini etkileyebilmekte ve psikolojik işleyiş üzerinde belirleyici olabilmektedir (Keles, McCraeve ve Grealish, 2020). Nitekim sosyal medyada geçirilen zamanın ötesinde, sosyal medya ile kurulan ilişkinin niteliği; bireyin benlik algısını, kişilerarası karşılaştırma eğilimini ve dışsal onay ihtiyacını şekillendirebilmektedir (Vannucci, Flannery ve Ohannessian, 2017). Bu bağlamda, sosyal medya kullanım durumu yüksek olan bireylerin, sosyal medyada maruz kaldıkları içerikleri eleştirel bir süzgeçten geçirme olasılıklarının azaldığı, dolayısıyla suç teşkil eden davranışları meşrulaştırma eğilimlerinin artabileceği düşünülmektedir (Marwick ve Boyd, 2014). Ayrıca, sosyal medya platformlarında norm haline gelen içeriklerin sürekli tekrar edilmesi, bireylerin etik dışı davranışlara karşı duyarsızlaşmasına ve toplumsal normlara yönelik algılarının değişmesine neden olabilmektedir (Chou ve Edge, 2012).

Tüm bu bulgular doğrultusunda, bu araştırmada sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumunun psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisi, ayrıca bu etkide nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır. Nomofobi ve sosyal medya kullanım durumu, bireyin dijital içeriklerle olan ilişkisini biçimlendirmekte ve suç içeren davranışların algılanışını doğrudan etkilemektedir. Literatürde sosyal medya fenomenlerinin pazarlama etkilerine odaklanan pek çok çalışma bulunmasına rağmen, fenomenlerin işledikleri suçların psikolojik etkilerine yönelik yeterince araştırma bulunmamaktadır. Araştırma bu yönüyle, sosyal medya fenomenlerinin suça yönelik davranışlarının bireysel ve toplumsal yansımalarına ışık tutarak özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma kapsamında, sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçların bireyler tarafından olumlu veya olumsuz biçimde meşrulaştırılmasının psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi; ayrıca bu etkide nomofobi (akıllı telefonda uzak kalma korkusu) ve sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rollerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Alanyazın incelendiğinde, sosyal medya fenomenleriyle ilgili özellikle pazarlama, etki gücü ve dijital etkileşim alanlarında pek çok çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Ancak, sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçların bireyler tarafından meşrulaştırıp meşrulaştırmadığına dair herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, mevcut çalışma alanyazında bu özgün boşluğu doldurmayı ve konunun psikolojik boyutuna katkı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamında incelenecek hipotezler aşağıda verilmiştir:

H₁: ‘Suçu meşrulaştırma durumunun psikolojik iyi oluş üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.’

H₂: ‘Suçu meşrulaştırma durumunun yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.’

H₃: ‘Suçu meşrulaştırma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında nomofobinin düzenleyici rolü vardır.’

H₄: ‘Suçu meşrulaştırma durumu ile yaşam doyumu arasında nomofobinin düzenleyici rolü vardır.’

H₅: ‘Suçu meşrulaştırma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü vardır.’

H₆: ‘Suçu meşrulaştırma durumu ile yaşam doyumu arasında sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü vardır.’

Araştırmanın Önemi

Dünyada sosyal medya platformlarının kullanımının artmasıyla birlikte, sosyal medya fenomenliği bir meslek haline gelmiştir. Sosyal medya fenomenleri geniş kitleler üzerinde etki yaratan rol modeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyler kullandıkları sosyal medya platformları aracılığıyla kendilerine hitap eden, kendileriyle özdeşlendikleri ya da yaşam tarzlarını beğendikleri için sosyal medya fenomenlerini takip etmektedir. Sosyal medya fenomenleri, geniş takipçi kitleleriyle birçok alanda etki yaratabilmekte ve bu durum, olumlu veya olumsuz tutum ve davranışların meşrulaştırmasına zemin hazırlamaktadır. Fenomenle tarafından işlenen suçların meşrulaştırılmasının toplumu nasıl etkilediğini anlamak ise ancak bu konuda yapılacak bilimsel çalışmalarla mümkün olacaktır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçları meşrulaştırmanın psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi, ayrıca nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun bu etkideki düzenleyici rolü incelenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçların meşrulaştırılmasının bireylerin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumları düzeyleri üzerindeki etkisini; nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolleriyle birlikte incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada iki manipülasyon metni (*suçu meşrulaştıran vs. meşrulaştırmayan*) kullanılmıştır. Bu model, bağımsız değişken olarak suçu meşrulaştırma düzeyi durumu, bağımlı değişken olarak psikolojik iyi oluşu ve yaşam doyumunu, düzenleyici değişkenler olarak ise nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunu içermektedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma kapsamında sosyal medya kullanan 18-55 aralığındaki ($Ort.= 28,9$, $S.S. = 9,87$) 274 katılımcıya Google Forms üzerinden çevrimiçi olarak ulaşılmıştır. Araştırmanın linki sosyal medya platformlarında paylaşılmış, ayrıca araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerin ders kapsamında araştırma linkini doldurmaları istenmiştir. Katılımcıların 206'sı (%75.2) kadın, 68'i (%24.8) erkektir. Psikiyatrik tedavi geçmişi açısından değerlendirildiğinde, 18 katılımcı (%6.6) daha önce psikiyatrik bir tedavi aldığını, 256 katılımcı (%93.4) ise almadığını belirtmiştir. Psikiyatrik ilaç kullanım durumuna göre ise 22 katılımcı (%8.0) daha önce psikiyatrik ilaç kullandığını, 252 katılımcı (%92.0) ise kullanmadığını ifade etmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

		N	\bar{X}	S. S.
Yaş		274	28,9	9,87
Cinsiyet	Kadın	206		
	Erkek	68		
Tedavi	Evet	18		
	Hayır	256		
İlaç	Evet	22		
	Hayır	252		
	Hayır	115		

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, Demografik Bilgi Formu, manipülasyon metni, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Nomofobi Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan bu formda; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyal medya kullanım durumu, sosyoekonomik düzey, mevcut psikiyatrik ilaç kullanımı ve psikoterapi alma durumu gibi demografik değişkenlere yönelik toplam yedi soru verilmiştir.

Manipülasyon Metni

Katılımcılar, rastgele atandıkları iki farklı manipülasyon metninden birini okuyarak araştırma sürecine dahil olmuşlardır. Metinlerde, sosyal medya fenomeni A.'nın işlediği suçlar sonrası halk tepkisinin olumlu (suçu meşrulaştıran metin) ya da olumsuz (meşrulaştırmayan metin) oluşuna dair anlatılar yer almaktadır. Çalışmada kullanılan

manipülasyon metinlerinin geçerliğini sağlamak amacıyla, ön test sürecinde seçkisiz şekilde belirlenen 50 kişilik bir katılımcı grubuna bu metinler uygulanmıştır. Katılımcılara, deneysel süreçte kullanılacak olan manipülasyon metinleri sunulmuş ve ardından metinlerin açık, anlaşılır ve manipülasyon amacına uygun olup olmadığına ilişkin geri bildirimleri alınmıştır. Bu süreçte, metinlerin içerdiği mesajların doğru şekilde algılanıp algılanmadığı, katılımcılar tarafından hedeflenen duygu ve düşünceleri uyandırıp uyandırmadığı değerlendirilmiştir. Bu ön test süreci sayesinde, manipülasyon metinlerinin içerik açısından yeterli olup olmadığı, hedef kurguyu destekleyip desteklemediği belirlenmiş ve gerekirse metinlerde düzenlemeye gidilmiştir.

Metin (Suçu Meşrulaştıran).

"Sosyal medya fenomeni A., işlediği suçlar ile gündeme geldi. Ancak yaşanan bu olaydan sonra fenomenin takipçi sayısında artış yaşandı. A., bu sürecin ardından sosyal medya paylaşımlarına devam etti ve hayran kitlesi de ona desteğini sürdürdü. Bu desteğin nedeni, fenomenlerin de birer insan olarak iş hayatlarında zorluklar ile karşı karşıya kalmaları ve hata yapmalarıdır."

Metin (Suçu Meşrulaştırmayan).

"Sosyal medya fenomeni A., işlediği suçlar ile gündeme geldi. Ancak yaşanan bu olaydan sonra fenomenin takipçi sayısında azalma yaşandı. A., bu sürecin ardından sosyal medya paylaşımlarına devam etti ve hayran kitlesi ona desteğini sürdürmedi. Çünkü fenomenler iş hayatlarında zorluklar ile karşı karşıya kalabilirler ancak hata yapmamaları gerekir."

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Diener ve arkadaşları (2010) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Telef (2013) tarafından uyarlanan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek 8 maddeden oluşmakta olup yedili Likert tipi (1 = Hiç katılmıyorum, 7 = Tamamen katılıyorum) derecelendirme sistemine sahiptir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 8 ile 56 arasında değişmekte olup ölçeğin bu araştırmadaki Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .89 olarak raporlanmıştır (Deniz vd., 2017).

Yaşam Doyumu Ölçeği

Bireylerin yaşam doyumunu ölçmek amacıyla Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Köker (1991) tarafından uyarlanan Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 5 maddelik tek boyutlu bir yapıya sahip olup yedili Likert tipi (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 7 = Kesinlikle katılıyorum) olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .88, test-tekrar test güvenilirliği ise .97 olarak rapor edilmiştir (Dağlı ve Baysal, 2016).

Nomofobi Ölçeği

Katılımcıların Nomofobi düzeylerini ölçmek için Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen, ayrıca Yıldırım ve diğerleri (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Nomofobi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, 20 madde ve 4 alt boyuttan (çevrimiçi olamama, iletişimi kaybetme, cihazdan yoksunluk, bilgiye ulaşamama) oluşmaktadır. Ölçek yedili Likert tipi (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 7 = Kesinlikle katılıyorum) bir ölçüm sistemi ile değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 20 ile 140 arasında değişmekte olup yüksek puanlar daha yüksek düzeyde nomofobiye işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik değeri .92 olarak bulunmuştur (Yıldırım ve ark., 2015).

İşlem

Araştırma verileri, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 30.12.2024 tarihi ve 2024/12-26-29 sayılı toplantısında onay alındıktan sonra internet üzerinden çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılara, çalışmanın ilk sayfasında yer alan Bilgilendirilmiş Gönüllü Katılım Formu sunulmuş ve katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek istedikleri zaman çalışmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizleri Jamovi 2.6.26 analiz programı ile yapılmıştır. Analizlere geçilmeden önce değişkenlerin normallik varsayımları incelenmiş, çarpıklık ve basıklık değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu görülmüştür (Field, 2009). Daha sonra değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma) hesaplanmıştır. Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve düzenleyici (moderation) analiz yapılmıştır. Düzenleyicilik analizi uygulamaya eklenen PROCESS Makro (Model 1) eklentisi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçların meşrulaştırılma durumunun bireylerin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumları düzeyleri üzerindeki etkisi; nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolleri incelenmiştir.

Bulgular

Bu araştırma kapsamında değişkenlere ait ortalama, standart sapma ve düzenleyicilik (moderation) analizi yapılmış, sosyal medya fenomenlerinin işlediği suçların meşrulaştırılmasının bireylerin psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu düzeyleri üzerindeki etkisi; bu etkide nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü olduğu görülmüştür. Ayrıca, katılımcıların sosyal medya kullanımına ilişkin demografik özellikleri incelenmiştir. Bulgular, yaş gruplarına göre incelendiğinde ise 18–25 yaş aralığındaki bireylerin diğer yaş gruplarına göre sosyal medya kullanım durumunun daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kadın ve erkek katılımcıların sosyal medya kullanım durumları arasındaki karşılaştırmanın anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Eğitim düzeyi açısından bakıldığında, üniversite öğrencilerinin sosyal medya

platformlarını daha yoğun kullandığı belirlenmiştir. Bu bulgular, sosyal medya kullanımının demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ve bu farklılıkların araştırmada elde edilen sonuçları etkileyeceğini düşündürmektedir. Elde edilen bulgular Tablo 2’ de detaylı olarak yer verilmiştir.

Tablo 2.

Sosyal Medya Kullanım Durumuna Ait Demografik Bilgiler

		Sosyal medya		<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
		Kullanan	Kullanmayan			
Cinsiyet	Kadın	200	6	1,47	1	.99
	Erkek	66	2			
Eğitim düzeyi	İlkokul mezunu	8	1	10,0	5	,06
	Ortaokul mezunu	15	2			
	Lise mezunu	45	1			
	Üniversite öğrencisi	95	0			
	Lisans mezunu	80	3			
	Lisansüstü	23	1			
Suçu meşrulaştırma	Meşrulaştıran	151	2	3,18	1	,07
	Meşrulaştırmayan	115	6			

*Not. *p < 0.05; **p < .01*

Ölçeklere Ait Gruplar Arası Betimsel İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu, nomofobi ve sosyal medya kullanım durumu değişkenlerinin suçu meşrulaştırma durumuna bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı analizler sonucunda incelenmiş, değişkenlerin ortalama, standart sapma ve t-test değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 3’ te detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 3.

Betimsel İstatistikler

	<i>S.M.</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>S. S.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Psikolojik İyi Oluş	1	153	41,39	9,28	2,94	.00**
	2	121	44,28	6,30		
Yaşam Doyumu	1	153	15,33	4,14	2,17	.03*
	2	121	16,47	4,58		
Nomofobi	1	153	81,62	24,94	-1,94	.05*
	2	121	75,61	25,99		
Sosyal Medya Kullanım Durumu	1	153	1,01	0,11	1,79	.07
	2	121	1,05	0,22		

*Not. *p < 0.05; **p < .01, S. M. Suçu meşrulaştırma durumu (1 = Meşrulaştırma var, 2 = Meşrulaştırma yok)*

Elde edilen bulgulara göre, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma koşulundaki katılımcıların psikolojik iyi oluş ($t = 2,94, p < .01$) ve yaşam doyumu puanları ($t = 2,17, p < .03$) suçları meşrulaştırmayan koşulundaki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak daha düşüktür. Ayrıca, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri

suçları meşrulaştırma koşulundaki katılımcıların nomofobi puanları suçları meşrulaştırmayan koşuldaki katılımcıların puanlarından anlamlı olarak daha yüksektir ($t = 1,94, p < .05$).

Nomofobinin Düzenleyici Rolü

Sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumunun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinde nomofobinin düzenleyici rolü incelenmiştir. Bu amaçla Jamovi 2.6.26 sürümü kullanılarak medmod eklentisi aracılığıyla düzenleyicilik analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, nomofobinin bu ilişki üzerinde anlamlı bir düzenleyici rol oynamadığını göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda, interaksiyon terimi anlamlı bulunmamış ve %95 güven aralığı sıfırı içermiştir. Bu doğrultuda, nomofobinin psikolojik iyi oluş üzerinde düzenleyici etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, nomofobi ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir korelasyon bulunmadığını gösteren Tablo 4' teki sonuçlarla da desteklenmektedir ($r = -.07, p > .05$).

Tablo 4.

Suç Meşrulaştırma Durumu ve Nomofobinin Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisi

Model Değişkenleri	β	SH	t	p	95% GA	R	R ²
(BD = Psikolojik iyi oluş)						.57	.32
Sabit							
Suç meşrulaştırma durumu	2,86	,98	2,92	.00	[0,94 – 4,79]		
Nomofobi	-,01	,02	-,35	.72	[-,04 – ,03]		
Suç meşrulaştırma durumu * Nomofobi	,01	,04	,35	,72	[-,06 – ,08]		

Not. * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$, BD = Bağımlı değişken, β = Beta, SH = Standart hata

İkinci olarak, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumunun yaşam doyumu üzerindeki etkisinde nomofobinin düzenleyici rolü incelenmiştir. Yapılan düzenleyicilik analizi sonucunda, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumu ve nomofobinin yaşam doyumu üzerindeki ortak etkisi anlamsızdır. Analiz sonucunda ulaşılan veriler %95 güven aralıklarında bulunmamakta ve değerler sıfırı kapsamaktadır. Bu nedenle, nomofobinin düzenleyici rolü olmadığı görülmüştür.

Tablo 5.

Suç Meşrulaştırma Durumu ve Nomofobinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi

Model Değişkenleri	β	SH	t	p	95% GA	R	R ²
(BD = Yaşam doyumu)						.61	.37
Sabit							
Suç meşrulaştırma durumu	1,22	,52	2,33	,02	[,19 – 2,25]		
Nomofobi	,01	,01	,98	,32	[-,01 – ,03]		
Suç meşrulaştırma durumu * Nomofobi	,02	,02	1,10	,26	[-,02 – ,06]		

Not. * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$, B.D. = Bağımlı değişken, β = Beta, SH = Standart hata

Sosyal Medya Kullanım Durumunun Düzenleyici Rolü

Katılımcıların sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumunun psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinde sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumu ile sosyal medya kullanım durumu ve psikolojik iyi oluş üzerindeki ortak etkileşim anlamlı olarak bulunmuştur, ($B = -2,23$, $SE = 1,01$, $t = -2,21$, $p = .02$, $95\% CI [-2,85, -1,47]$). Bu nedenle, sosyal medya kullanım durumunun, suçları meşrulaştırma durumu ile psikolojik iyi oluş ilişkisi üzerinde düzenleyici bir rolü olduğu görülmüştür. Etkileşim etkisi anlamlıdır ($F = 5,45$, $p = .02$, $R^2 = .03$).

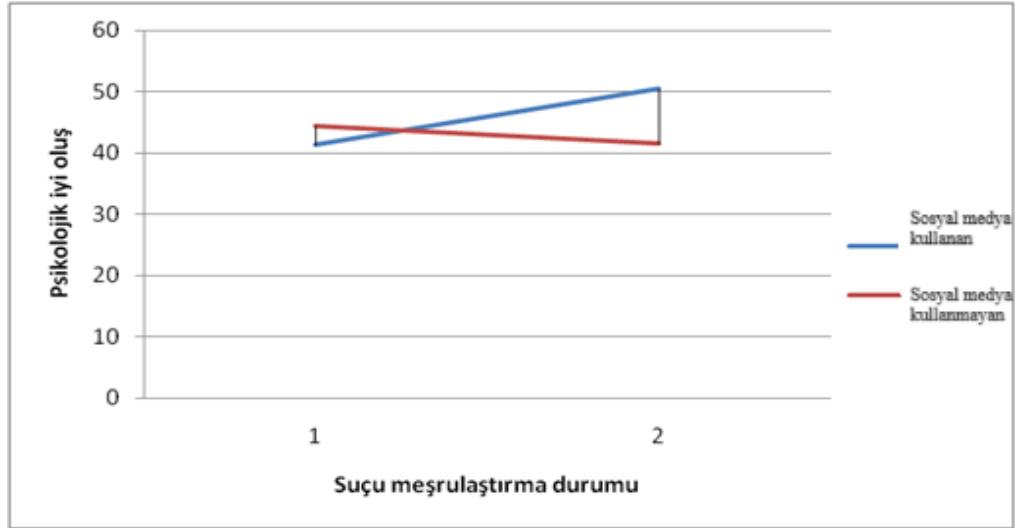
Tablo 6.

Suç Meşrulaştırma Durumu ve Sosyal Medya Kullanım Durumunun Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisi

Model Değişkenleri	β	SH	t	p	95% GA	R	R ²
(BD = Psikolojik iyi oluş) Sabit						.17	.03
Suç meşrulaştırma durumu	2,81	,98	2,87	.00	[0,89 – 4,72]		
Sosyal medya kullanım durumu	3,86	2,88	1,34	0.18	[-1,78 – 9,51]		
Suç meşrulaştırma durumu * Sosyal medya kullanım durumu	-12,16	5,45	-2,23	0.02	[-22,85 – 1,47]		

Not. * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$, BD = Bağımlı değişken, β = Beta, SH = Standart hata

Elde edilen düzenleyici etkinin detaylı biçimde incelenebilmesi amacıyla eğim analizi (*slope analysis*) gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, düşük düzeyde sosyal medya kullanım durumu için koşullar arası fark anlamlı bulunmuştur ($W = 4,85$, $SH = 1,36$, $t = 3,56$, $p < .01$, %95 GA [2,17 - 7,53]). Benzer şekilde, orta düzeyde sosyal medya kullanımı durumunda da fark anlamlıdır ($W = 2,80$, $SH = ,98$, $t = 2,85$, $p < .01$, %95 GA [,88 – 4,74]). Ancak, yüksek düzeyde sosyal medya kullanımı için koşullar arası fark anlamlı bulunmamıştır ($W = ,76$, $SH = 1,33$, $t = 0,57$, $p > .05$, %95 GA [-1,85 - 3.37]). Bulgular, Tablo 5 ve Grafik 1’de ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

Grafik 1. Sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü

İkinci olarak, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumunun yaşam doyumu üzerindeki etkisinde sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü incelenmiştir. Suçu meşrulaştırma durumun yaşam doyumu üzerindeki ana etkisi anlamlıdır ($\beta = 1,14$, $S.H. = ,52$, $t = 2,19$, $p < .05$). Sosyal medya kullanım durumunun yaşam doyumu üzerindeki ana etkisi anlamlı bulunmamıştır ($\beta = 0,77$, $S.H. = 1,54$, $t = 0,50$, $p > .05$). Son olarak düzenleyicilik analizi bulgularına göre, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırma durumu ve sosyal medya kullanım durumunun yaşam doyumu üzerindeki ortak etkisi anlamlı olarak bulunmuştur ($\beta = -6,67$, $S.H. = 2,92$, $t = -2,29$, $p < .05$). Bu nedenle, sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü olduğu görülmüştür.

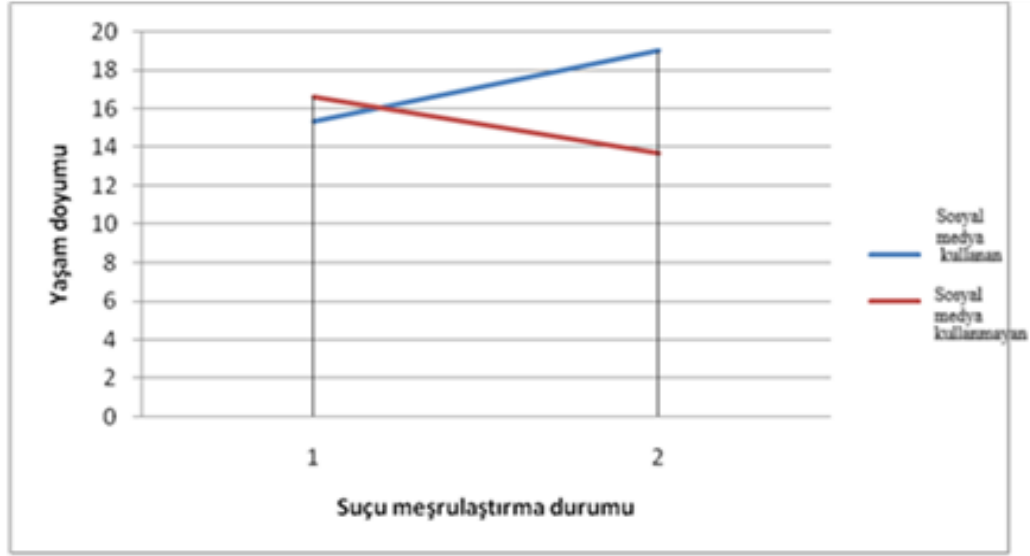
Tablo 7.

Suçu Meşrulaştırma Durumu ve Sosyal Medya Kullanım Durumunun Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi

Model Değişkenleri	β	SH	t	p	95% GA	R	R ²
(BD = Yaşam doyumu)						.14	.02
Sabit							
Suçu meşrulaştırma durumu	1,14	,52	2,19	.02	[,12 – 2,16]		
Sosyal medya kullanım durumu	,77	1,54	,50	.61	[-2,24 – 3,79]		
Suçu meşrulaştırma durumu * Sosyal medya kullanım durumu	-6,67	2,92	-2,29	0.02	[-12,39 - ,95]		

Not. * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$, BD = Bağımlı değişken, β = Beta, SH = Standart hata

Düzenleyicilik analizinin detaylı incelenmesi amacıyla yapılan eğim analizi (*slope analysis*) sonuçlarına göre, düşük düzeyde sosyal medya kullanım durumunda koşullar arası anlamlı farklar bulunmuştur ($W = 2,27$, $SH = ,73$, $t = 3,11$, $p < .01$, 95% CI [0,83 – 3,70]). Orta düzeyde sosyal medya kullanım durumunda de bu fark anlamlıdır ($W = 1,14$, $SH = ,52$, $t = 2,17$, $p < .05$, 95% CI [0,11 – 2,18]). Ancak yüksek düzeyde sosyal medya kullanım durumu için koşullar arası fark anlamlı bulunmamıştır ($W = ,02$, $SH = ,71$, $t = ,03$, $p > .05$, 95% CI [-1,38 – 1,42]). Bulgular, Tablo 5 ve Grafik 2’de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Grafik 2. Sosyal medya kullanım durumunun düzenleyici rolü

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçların meşrulaştırılma durumunun, bireylerin psikolojik iyi oluşları ve yaşam doyumları üzerindeki etkilerini; ayrıca nomofobi ve sosyal medya kullanım durumunun bu ilişkilerdeki düzenleyici rollerini incelemeyi amaçlamıştır. Bulgular, dijital ortamda suçun normalleşmesinin bireylerin ruh sağlığına yönelik önemli sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Araştırmada öncelikle suçu meşrulaştırma eğiliminin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisi incelenmiş ve bu değişkenler arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Suçu meşrulaştıran bireylerin, suçu meşrulaştırmayanlara kıyasla daha düşük psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olmaları, Bandura'nın (1990) Ahlaki Meşrulaştırma Kuramı ve Festinger'in (1957) Bilişsel Uyumsuzluk Kuramı ile örtüşmektedir. Bu kuramlar, bireyin etik dışı davranışları haklı göstermeye çalışmasının içsel bir çatışmaya yol açabileceğini ve bu çatışmaların uzun vadede psikolojik dengeyi bozabileceğini öne sürmektedir. Nitekim sosyal medya fenomenlerinin suçlarının meşrulaştırılması, bireyin içsel değer sistemiyle sosyal normlar arasındaki tutarsızlığı artırmakta; bu da özsaygı, kendilik algısı ve içsel tutarlılık gibi psikolojik iyi oluş bileşenlerini olumsuz yönde etkilemektedir (Sheldon ve Elliot, 1999).

Yaşam doyumu açısından da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Suçu meşrulaştıran katılımcıların yaşam doyumu düzeylerinin daha düşük olması, bireyin etik değerlerle uyumlu yaşamasının, yaşamdan alınan genel memnuniyetle yakından ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Diener ve ark., 1985; Ryff, 1989). Sosyal medyada norm dışı davranışların yaygınlaşması, bireylerin adalet algılarını zayıflatmakta; bu da yaşam anlamı ve doyumunda azalmaya neden olabilmektedir (Chae, 2018). Ayrıca, fenomenlerin görünürlüklerinin yüksek olması, bireylerin sosyal kıyaslama süreçlerini tetikleyerek yaşam doyumlarını daha olumsuz değerlendirmelerine neden olabilir (Kross ve ark., 2013).

Nomofobiye ilişkin bulgular ise, suçu meşrulaştırma ile psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerde bu değişkenin düzenleyici bir rol oynamadığını göstermiştir. Bu durum, nomofobinin sosyal medya içeriğine erişim ihtiyacını artırmasına rağmen, bireyin bu

içeriklerden nasıl etkilendiği üzerinde doğrudan bir düzenleme yapmadığını düşündürmektedir. Önceki literatürde de nomofobinin daha çok dolaylı etkiler gösterdiği ve doğrudan psikolojik sonuçlar üzerinde belirleyici rol oynamakta sınırlı kaldığı öne sürülmüştür (Elhai ve ark., 2017; Gezgin, 2017). Nomofobi, içerik tüketim ihtiyacını artıran bir faktör olabilir; ancak içeriğin bilişsel ve duygusal işleniş biçimini belirlemede tek başına yeterli değildir. Bu bulgu, nomofobinin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin daha çok aracı değişkenler (örneğin; sosyal izolasyon, dijital dikkat dağınıklığı) üzerinden dolaylı biçimde ortaya çıktığı görüşünü desteklemektedir.

Çalışmanın en dikkat çekici bulgularından biri, sosyal medya kullanım durumunun, suçu meşrulaştırma ile psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerde anlamlı bir düzenleyici rol oynamasıdır. Sosyal medya kullanım durumunun bireylerde, suçu meşrulaştırmanın psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerinde daha belirgin olumsuz etkiler yarattığı bulunmuştur. Ancak sosyal medyayı kullanan bireylerde bu etkilerin anlamlı olmaması, bireylerin zamanla suç içeriklerine karşı duyarsızlaştığını ve bu içerikleri içselleştirme eğilimi geliştirdiğini düşündürmektedir (Charoensukmongkol, 2018; Tandoc ve ark., 2015). Bu bağlamda, yoğun sosyal medya kullanım durumunun, bireyde normatif çarpıklık yaratabileceği, yani etik dışı davranışların giderek sıradanlaştığı bir zihinsel çerçevenin gelişmesine neden olabileceği ileri sürülebilir. Ancak bu bulgu, sosyal medya kullanımının sadece sıklıkla değil, kullanım biçimi ve içeriğin niteliğiyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. Özellikle sosyal medya fenomenlerinin lüks yaşam tarzlarını, manipülatif içeriklerini veya yasa dışı eylemlerini estetikleştirerek sunmaları, bireylerde bu içerikleri sorgulamadan kabul etme eğilimini artırabilir. Bu da bireyin sosyal adalet algısını, özsaygısını ve yaşamdan aldığı tatmini zayıflatabilir (Twenge ve ark., 2018).

Bu araştırmanın sonuçları, sosyal medyada suçun meşrulaştırılması gibi görünürde pasif ama psikolojik olarak yıkıcı bir sürecin, bireyin ruh sağlığını ve yaşam kalitesini nasıl etkileyebileceğine dair önemli bulgular sunmaktadır. Sosyal medya fenomenlerinin davranışlarının sadece bireysel tercihlerle sınırlı olmadığı; toplumsal değer sistemlerini etkileyen güçlü birer gösterge olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, sosyal medya fenomen kültürüne yönelik eleştirel bir bakış açısının geliştirilmesi ve dijital etik farkındalığının artırılması, bireylerin psikolojik dirençlerini koruyabilmeleri açısından önemlidir.

Sosyal medya kullanım durumunun bireyin içeriklere karşı geliştirdiği bilişsel ve duygusal tepkileri şekillendirdiği görülmektedir. Bu durum, dijital mecralardaki içeriklerin yalnızca bilgi verme amacıyla değil, bireyin etik değer sistemine doğrudan müdahale eden bir araç olarak da işlev gördüğünü göstermektedir. Bu nedenle, medya okuryazarlığı, eleştirel düşünme becerileri ve içerik filtreleme mekanizmaları gibi bireysel koruyucu faktörlerin güçlendirilmesi, özellikle genç bireyler için önleyici psikolojik müdahaleler kapsamında değerlendirilmelidir.

Sınırlılıklar ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırma katılımcı grubunda cinsiyet dağılımının dengesiz olması ve orta yaş üzeri bireylerin temsilinin düşük kalması olarak bazı sınırlılıklar içermektedir. Ayrıca, çalışmada kullanılan ölçme araçlarının öz-bildirim temelli olması, sosyal istenilirlik yanlılığı gibi yan etkiler doğurabilir. Sosyal medya fenomenlerinin işledikleri suçları meşrulaştırmanın psikoloji literatüründe yeni bir alan olması, ölçüm ve yorumlama süreçlerinde teorik zorluklar doğurmuştur. Son olarak, yaş, eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin sınırlı olarak ele alınması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Bu durum, örneğin farklı yaş gruplarında suçun meşrulaştırılmasına yönelik tutumların değişiklik gösterebilmesi, eğitim düzeyine bağlı olarak eleştirel düşünme ve değerlendirme biçimlerinin farklılaşabilmesi ya da cinsiyetin psikolojik iyi oluş ve nomofobi düzeylerinde farklı etkiler yaratabilmesi gibi sonuçlara yol açabilir. Dolayısıyla, bulguların tüm evrene genellenmesi konusunda temkinli olunmalı ve ileride yapılacak çalışmalarda bu demografik değişkenler daha ayrıntılı olarak incelenmelidir.

Gelecek çalışmalarda, suçları meşrulaştırma sürecinin altında yatan bilişsel çarpıtmalar, grup aidiyeti ve kimlik gibi kavramların daha derinlemesine ve nitel araştırmalarla incelenmesi önerilmektedir. İçerik türüne göre (örneğin şiddet, cinsel suç, dolandırıcılık vb.) farklı meşrulaştırma eğilimlerinin olup olmadığının analiz edilmesi, literatüre önemli katkılar sunabilir. Sosyal medya algoritmalarının bireylerin bu içeriklere maruziyetini nasıl şekillendirdiği de yeni nesil araştırmaların odak noktası olabilir. Ayrıca, gelecek çalışmalarda yaş, eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkenlerinin etkilerinin kontrol edilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abidin, C. (2016). Visibility labour: Engaging with influencers' fashion brandsand #OOTD advertorial campaigns on Instagram. *Media International Australia*, 161(1), 86-100. <http://doi.org/10.1177/1329878X16665177>
- Bandura, A. (1990). Selective activation and disengagement of moral control. *Journal of Social Issues*, 46(1), 27-46. <http://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1990.tb00270.x>
- Chae, J. (2018). Explaining females' envy toward social media influencers. *Media Psychology*, 21(2), 246-262. <http://doi.org/10.1080/15213269.2017.1328312>
- Charoensukmongkol, P. (2018). The impact of social media on social comparison and envy in young adults: The moderating role of depression. *The Journal of Social Psychology*, 158(4), 430-438. <http://doi.org/10.1080/00224545.2018.1442206>
- Dağlı, G., & Baysal, N. (2016). Akıllı telefon bağımlılığı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(3), 433-469. <http://doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0101>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. http://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Deniz, M. E., Erus, S. M., & Büyükcebeci, A. (2017). Öz-duyarlık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki: Öz-yeterliğin aracı rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1079- 1092. <http://dergipark.org.tr/tr/pub/kefedergi/issue/27692/291664>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. http://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 81-84. <http://doi.org/10.1111/1467-9280.00415>
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97(2), 143-156. <http://doi.org/10.1007/s11205-009-9493-y>
- Elhai, J. D., Levine, J. C., Dvorak, R. D., & Hall, B. J. (2017). Problematic smartphone use: A conceptual overview and systematic review of relations with anxiety and depression psychopathology. *Journal of Affective Disorders*, 207(1), 251-259. <http://doi.org/10.1016/j.jad.2016.08.030>
- Gezgin, D. M. (2018). Ergenlerin nomofobi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Educational Technology Theory and Practice*, 8(1), 1-15. <http://doi.org/10.17936/etap.346676>
- Gökçearslan, Ş., Uluyol, Ç., Şahin, S., & Durak, H. Y. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 1-17. <http://doi.org/10.19126/suje.364236>
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., & Wang, Q. (2022). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 16(1), 1-17. <http://doi.org/10.5817/CP2022-1-2>
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. <http://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Keyes, C. L. M. (2007). Promoting and protecting mental health as flourishing. *American Psychologist*, 62(2), 95-108. <http://doi.org/10.1037/0003-066X.62.2.95>
- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C. O., Baczynski, T., Carvalho, M. R., & Nardi, A.E. (2013). Nomophobia: Dependency on virtual environments or socialphobia? *Computers in Human Behavior*, 29(1), 140-144. <http://doi.org/10.1016/j.chb.2012.07.025>

- Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Lee, D. S., Lin, N., & Ybarra, O. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PLOS ONE*, 8(8), 1-6. <http://doi.org/10.1371/journal.pone.0069841>
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 1-17. <http://doi.org/10.3390/ijerph14030311>
- MacKinnon, D. P., Fairchild, A. J., & Fritz, M. S. (2007). Mediation analysis. *Annual Review of Psychology*, 58, 593-614. <http://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085542>
- Marwick, A. E., & Boyd, D. (2011). To see and be seen: Celebrity practice on Twitter. *Convergence*, 17(2), 139-158. <http://doi.org/10.1177/1354856510394539>
- Marwick, A. E. (2015). Instafame: Luxury selfies in the attention economy. *Public Culture*, 27(1), 139-158. <http://doi.org/10.1215/08992363-2798379>
- Pavot, W., & Diener, E. (2008). The satisfaction with life scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(2), 137-152. <http://doi.org/10.1080/17439760701756946>
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081. <http://doi.org/10.1037/0022-3514.57.6.1069>
- Ryff, C. D., & Singer, B. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 13-39. <http://doi.org/10.1007/s10902-006-9019-0>
- Satici, S. A. (2019). Facebook addiction and subjective well-being: A study on the mediating effect of shyness and loneliness. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(1), 41-55. <http://doi.org/10.1007/s11469-017-9862-8>
- Sheldon, K. M., & Elliot, A. J. (1999). Goal striving, need satisfaction, and longitudinal well being: The self-concordance model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(3), 482-497. <http://doi.org/10.1037/0022-3514.76.3.482>
- Sönmez Benli, A., & Yıldırım, İ. (2017). İnternet bağımlılığı ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(2), 113-132. http://doi.org/10.1501/Egifak_0000001399
- Tandoc, E. C., Ferrucci, P., & Duffy, M. (2015). Facebook use, envy, and depression among college students: Is Facebooking depressing? *Computers in Human Behavior*, 43, 139-146. <http://doi.org/10.1016/j.chb.2014.10.053>
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2018). Associations between screen time and lower psychological well-being among children and adolescents: Evidence from a population-based study. *Preventive Medicine Reports*, 12, 271-283. <http://doi.org/10.1016/j.pmedr.2018.10.003>
- Twenge, J. M. (2019). More time on technology, less happiness? Associations between digital-media use and psychological well-being. *Current Directions in Psychological Science*, 28(4), 372-379. <http://doi.org/10.1177/0963721419838244>
- Verduyn, P., Ybarra, O., Résibois, M., Jonides, J., & Kross, E. (2017). Do social network sites enhance or undermine subjective well-being? A critical review. *Social Issues and Policy Review*, 11(1), 274-302. <http://doi.org/10.1111/sipr.12033>
- Yıldırım, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137. <http://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.059>
- Yıldırım, S., & Kışioğlu, R. (2018). Nomofobi düzeyinin akıllı telefon kullanım alışkanlıklarıyla ilişkisi: Bir üniversite örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1399-1408. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.429419>